

NIET TE BREKEN

Sander Aarts

NIET TE BREKEN

Word mentaal onverslaanbaar door de
lessen van de best getrainde militair van
de Nederlandse Special Forces

Eerste druk 2019

Vijftiende druk 2022

ISBN 978-90-225-9770-5

ISBN 978-94-023-1349-9 (e-book)

NUR 320

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: © Frank Ruiter

Auteursfoto: © Frank Ruiter

Zetwerk: Elgraphic

© 2019 Sander Aarts en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Deze uitgave kwam tot stand dankzij bemiddeling van

Sebes & Bisseling Literary Agency te Amsterdam

Alle foto's zijn afkomstig uit het privéarchief van de auteur,
tenzij anders vermeld.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Mike
Stay in the fight

Inhoud

Inleiding	11
<i>Tijdlijn</i>	16
<i>Schaduwkrijgers</i>	19
FACTSHEET: Mariniersopleiding	28
1 DNA-mutatie	31
Zet je de eerste stap, dan zet je de laatste	
2 Bedankt Charlie!	37
Een eerste les in leiderschap	
FACTSHEET: Commando-opleiding	41
3 De weg naar de Tranenpoort	43
Het geheim om je doel te bereiken	
4 Big boy rules	54
Ga slim om met je eigen grenzen	
FACTSHEET: Kikvorsmanopleiding	60
5 Bij nacht en ontij	62
Stresstest je leiderschap	
6 Duivels van de donkere diepten	68
Hoe je een onbreekbare mentaliteit ontwikkelt	

7	Watch and learn	81
	Zorg voor rolmodellen	
	FACTSHEET: Jungle-instructeursopleiding	91
	FACTSHEET: Onderofficiersopleiding	93
8	Situational Awareness	94
	Leer van je omgeving	
9	Your best friend or your worst enemy	101
	Ga voor groei	
	FACTSHEET: Medic-opleiding	109
	FACTSHEET: Opleiding vrijevalparachutist	111
10	Terminal velocity	113
	Visualisatie als speciale kracht	
	FACTSHEET: Teamleidersopleiding	121
	FACTSHEET: Sniperopleiding	123
	<i>Afscheid</i>	125
11	Stress in extremis	131
	Stressmanagement	
12	One shot...	139
	Hoe je het hoofd koel houdt	
13	Troops in contact	146
	Durf risico's te nemen	
14	Sniper's dilemma	154
	Volg je eigen moreel kompas	
15	Monkeybrain	160
	Gebruik je humor als pantser	

16	Ambush	166
	Neem eigenaarschap	
17	Man down, spirit up	176
	Hoe je weer opstaat als het leven je neerslaat	
	FACTSHEET: Antiterreuropleiding	188
18	Ultimum remedium	190
	Discipline zorgt voor vrijheid	
19	Command and control	196
	Hoe je een team door de chaos leidt	
20	Epic dive	201
	Weet wat je team nodig heeft	
21	Hostage rescue	205
	Hoe je voorkomt dat je van een probleem een <i>clusterfuck</i> maakt	
22	Most dangerous course of action	209
	Besluitvaardigheid onder druk	
23	Mission focus	219
	De speciale kracht van aandacht	
24	Close encounters	224
	Overwin je angsten	
25	Frog versus jellyfish	229
	Ontberen kun je leren	
26	Fight with a happy heart	233
	De valkuil van een leider	
27	Commander's intent	237
	Hoe je het beste uit je team haalt	
28	Search and rescue	241
	De kern van leiderschap	
29	Situational understanding	245
	Begrijp je perspectief	

30	Wake-upcall	250
	De weg naar verandering begint met verstoring	
31	De exfiltratie	255
	Check je ego	
32	Crash move	259
	Leid jezelf en leef naar je kernwaarden	
33	After action review	266
	<i>Dankwoord</i>	269

Inleiding

Ik had de mooiste baan die ik kon bedenken, de ultieme jongensdroom: teamleider bij de Special Forces. Vechten, schieten, duiken, uit vliegtuigen springen, uit onderzeeboten ontsnappen. Een James Bond-film maar dan echt. En zonder cocktails. Ik heb aan de meest getalenteerde militairen leidinggegeven en ik heb onder de beste leidinggevers gediend. Ik heb ontzettend veel fouten gemaakt en ook goede dingen gedaan, maar het belangrijkste is: ik heb echt wat kunnen betekenen voor de eenheid. Het leidinggeven onder extreme omstandigheden, de dynamiek van het opereren in hechte teams, de cohesie en het overwinnen van ogenschijnlijk onneembare hindernissen met een team waren de mooiste onderdelen van mijn werk. En het meest leerzame? Leren werken onder onvoorstelbaar grote druk.

In 2007 schreef ik een afscheidsbrief voor mijn vrouw en mijn kinderen voor het geval ik kwam te overlijden tijdens de missie in Afghanistan. In de laatste periode bij Defensie kwam ik die bij toeval weer tegen en de brief zette me aan het denken. Stel dat ik in Afghanistan was overleden, hoe had ik dan herinnerd willen worden door mijn kinderen en vrouw? Wat voor vader en man wilde ik eigenlijk zijn? Na mijn eervol ontslag in 2017 ging ik nadenken en maakte een tijdslijn van alle gebeurtenissen in mijn carrière. Voorzichtig schreef ik ook wat ervaringen op. Het hielp me om overzicht te krijgen. Ik heb altijd al een bovengemiddelde interesse in menselijk gedrag ge-

had en door over mijn eigen fouten en successen te schrijven, kon ik ze beter analyseren en kon ik er betekenis aan geven. Ik leerde steeds meer over mezelf en in de jaren die volgden, bleef ik schrijven. Wat begon met een afscheidsbrief, groeide uit tot een verzameling anekdotes en observaties waar ik inzichten uit haalde om mentaal sterker in het leven te staan.

Door mezelf kwijt te raken en te hervinden, leerde ik dat het mentale schild dat mij door mijn carrière heen had geholpen op den duur tegen me was gaan werken. Door jaren van fysieke en mentale uitdagingen waren die ontberingen mijn comfortzone geworden. Nu werd ik gedwongen om ook mijn andere kant te verkennen, mijn kwetsbare kant. Gaandeweg groeide het besef dat je pas echt sterk bent als je je emoties de ruimte kunt geven. En dat die kwetsbaarheid mij juist sterker maakte. Door me meer bewust te zijn van mijn ego, mijn zwaktes, mijn eigen karakter, mijn niet-helpende overtuigingen en al mijn andere eigenaardigheden, begon ik me open te stellen voor échte persoonlijke groei. Dit boek is mijn persoonlijke reis als de best getrainde militair van de Nederlandse Special Forces en als mens. Ik hoop dat mijn kennis en ervaring vanuit de Special Forces je inspireert om je verder te ontwikkelen zodat je sterker in het leven komt te staan.

Over dit boek

Er bestaan genoeg boeken over mentale weerbaarheid, geschreven door mensen uit de psychologie, het bedrijfsleven of bijvoorbeeld de topsport. Ze beschrijven technieken om optimaal te presteren. Hoe je kunt focussen tijdens een belangrijke wedstrijd, hoe je je droombaan krijgt of hoe je je gedachten onder controle krijgt op het moment suprême. Veel van die prestaties worden geleverd onder vrij ideale omstandigheden: topsporters werken kneiterhard, maar heb-

ben wel een trainer, een coach, een fysiotherapeut, een masseur en een uitgebalanceerd dieet. Dan is het trouwens nog steeds ontzettend knap.

Maar ga even met me mee naar de Special Forces: zij moeten de meest extreme prestaties leveren onder de meest erbarmelijke omstandigheden. De meest complexe militaire operaties na drie nachten zonder slaap en met beperkt eten en drinken. Geen medaille als je het goed doet, maar verschrikkelijke gevolgen als je het niet goed doet. Dan loopt je team gevaar, de gegijzelde of, in het minst erge geval, jijzelf. Je presteert op de grens van leven en dood. Een boek vanuit die achtergrond was er nog niet. Zoals mijn Navy SEAL-collega's het zouden zeggen: *lessons tested and forged in combat*.

Vanuit mijn eigen beleving vertel ik in dit boek wat ik van mijn zestien jaar bij de Special Forces heb geleerd. Ik ben opgeleid als marinier, commando, kikvorsman, sniper, medic, antiterreurspecialist en vrijvalparachutist en ik heb de best getrainde teams geleid. Dat klinkt speciaal, maar ik weet dat ik dat niet ben. Dat is voor mij het bewijs dat je met de juiste mentaliteit alles kunt bereiken. Ik deel mijn persoonlijke ervaringen bij gebeurtenissen, gebeurtenissen die je normaal alleen in films ziet: van gijzelingsacties in Somalië tot vuurgevechten in Afghanistan, van onderzeebootoperaties voor de kust van Afrika tot *high risk*-arrestaties in Irak. Geen opgeblazen machoverhalen over Rambo-achtige types maar eerlijke observaties en overpeinzingen van een van de zwaarst getrainde militairen van Nederland.

Ik heb jarenlang in een uitzonderlijke wereld rondgelopen en ik heb door te observeren en te reflecteren veel geleerd. Dat leverde mij inzichten op die ik graag met je deel. Het zijn principes die ik zelf op heel veel momenten heel goed had kunnen gebruiken, maar vaak heb ik ze pas naderhand eigengemaakt. Dit zijn dan ook geen principes van de Special Forces of uitgangspunten die ik bewust gebruikt

heb tijdens mijn carrière, maar daar heb ik ze wel geleerd en geleefd. Het zijn handvatten in lastige tijden en ik hoop dat je er iets aan hebt. Mijn verhaal is het bewijs dat iedereen met de juiste mindset, discipline, veel hulp en krachtige kernwaarden tot prachtige dingen in staat is. Als je mij als blowende puber met een *I don't give a shit*-attitude had verteld dat ik een van de zwaarst getrainde militairen van Nederland zou worden, had ik je nooit geloofd. Als ik van een hardcore Special Forces-kerel mezelf kan transformeren tot een schrijver, kun jij ook de keuze maken om die onbekende uitdaging aan te gaan.

Missie

Ik ben er van overtuigd dat mentaal sterkere mensen hun medemens beter kunnen helpen. Als dit boek lezers helpt om steviger in het leven te staan, kunnen zij weer meer betekenen voor anderen. En dan denk ik specifiek aan mensen met mentale problemen. Binnen mijn persoonlijke kring kampen ook een aantal dierbaren met een mentale stoornis. Mijn zoon heeft een stoornis binnen het autistische spectrum en mijn broer heeft een bipolaire stoornis, dus ik ken de impact ervan. En ik ken ook het schijnbare gebrek aan inlevingsvermogen vanuit de maatschappij voor deze onzichtbare problemen. Terwijl de prestatie maatschappij de lat iedere keer hoger legt en we allemaal zo succesvol mogelijk moeten zijn, is het voor sommige mensen al een uitdaging om uit bed te komen of de afwas te doen. Waar ik voor mijn leven heb gevochten in de bergen van Afghanistan en voor de kust van Somalië, vecht mijn broer om de dagen door te komen en weer een manie of een depressie te overleven. Te vaak heb ik de opmerking gekregen dat hij 'gewoon weer moest gaan werken want dat is goed voor hem'. Ik weet dat hij harder vecht dan ik ooit heb gedaan.

En ik wil hier ook stilstaan bij alle mensen die kampen met een

posttraumatische stressstoornis (PTSS), (te) veel van mijn oud-collega's. Waren dat labiele figuren die altijd al op het randje zaten? Nee, dat waren supergoede militairen en stabiele kerels. Soms walst het leven gewoon over je heen. Het kan iedereen overkomen, ook mij nog.

Dus mijn wens is dat dit boek je wat mentale ruimte geeft zodat je meer ruimte over hebt om anderen hulp te bieden waar nodig. Kom je iemand tegen die afwijkend gedrag vertoont? Probeer dan niet gelijk te oordelen, iedereen heeft zijn eigen verhaal. Met dit boek stap ik uit de schaduw na een carrière van zestien jaar geheimzinnigheid over de dingen die ik heb meegemaakt. Dat vind ik spannend, maar ik hoop dat dit boek bijdraagt aan een hoger doel: mensen inspireren om een betere en sterkere versie van zichzelf te worden. Dus neem de leiding over je leven, zorg dat je weerbaarder wordt en probeer daarna anderen te helpen. Gebruikte je alle inzichten uit dit boek al? Goede zaak, draag ze over aan je omgeving en ga ze helpen. Laat de wereld een klein beetje beter achter.

Disclaimer

Alle beschreven ervaringen zijn mijn persoonlijke belevingen en overtuigingen. Voor mij hebben ze gewerkt en werken ze nog steeds. Ik heb ze zo nauwkeurig mogelijk geprobeerd te omschrijven maar stress doet ook het een en ander met je geheugen en je waarnemingen. De namen van oud-collega's die ik in het boek heb gebruikt, zijn om veiligheidsredenen gefingeerd en er worden uiteraard geen afgeschermd procedures, technieken of tactieken onthuld.

Tijdslijn

- 1996 Opleiding Marinier EVO
- 1998 Opleiding Commando ECO
- 2000 Uitzending Ethiopië
- 2001 Opleiding Kikvorsman
- 2002 Opleiding Jungle-instructeur
- 2003 Opleiding Onderofficier
- 2004 Uitzending Irak
- 2004 Opleiding Medic Special Forces
- 2005 Opleiding Vrijevalparachutist
- 2006 Opleiding Teamleider Special Operations
- 2007 Opleiding Sniper Korps Commando Troepen
- 2007 Uitzending Afghanistan
- 2008 Opleiding Bijzondere Bijstands Eenheid (antiterreur)
- 2011 Uitzending Somalië
- 2012 Uitzending Somalië
- 2013 Uitzending Somalië
- 2017 Eervol ontslag
- 2018 Gedecoreerd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau met zwaarden

Functies en plaatsingen

1996-1999	Marinier algemeen 22 ^e Infanterie Compagnie Korps Mariniers
1999-2001	Marinier algemeen 24 ^e Verkenningpeloton Korps Mariniers
2001-2003	Marinier algemeen Amfibisch Verkenningpeloton (Special Forces, kikvorsmannen)
2004-2005	Operator Amfibisch Verkenningpeloton (Special Forces, kikvorsmannen)
2005-2006	Opvolgend teamleider (Medic) Amfibisch Verken- ningpeloton (Special Forces, kikvorsmannen)
2006-2007	Opvolgend teamleider (Sniper) Amfibisch Verken- ningpeloton (Special Forces, kikvorsmannen)
2008-2009	Teamleider kikvorsman Maritieme Speciale Opera- ties (MSO)
2009-2011	Teamleider Bijzondere Bijstandseenheid (BBE, anti- terreur)
2011-2014	Teamleider kikvorsman C-squadron NLMARSOF
2014-2017	Opvolgend Pelotonscommandant M-squadron NL- MARSOF

*People sleep peacefully in their beds
at night only because rough men
stand ready to do violence on their
behalf*

GEORGE ORWELL

Schaduwkrijgers

Special Forces vormen de beste militaire eenheden van een land. Ze zijn opgeleid en getraind om de moeilijkste en gevaarlijkste politiek gevoelige missies uit te voeren. Door hun jarenlange training en ervaring beheersen ze de militaire basisvaardigheden tot in de puntjes en hebben ze ook nog andere specifieke vaardigheden. Ze werken in kleine groepjes en zijn in staat om een lange periode in het diepste geheim zelfstandig en met weinig middelen complexe missies uit te voeren. Het werk van de Special Forces vraagt een bijzondere mentaliteit. De Amerikaanse Special Forces hebben daarvoor vijf Special Operations Forces (SOF) waarheden geformuleerd:

De mensen zijn belangrijker dan de uitrusting

Mensen maken het verschil, niet de uitrusting. De beste uitrusting in de wereld compenseert nooit het gebrek aan de juiste mensen. Goed getrainde mensen die met elkaar samenwerken, laten een missie slagen, ongeacht de beschikbare middelen.

Kwaliteit is beter dan kwantiteit

Een kleine en zorgvuldig geselecteerde groep mensen, met de juiste training en goede leiding, gaat boven een grote hoeveelheid mankracht. Binnen dat soort grote groepen, zullen sommigen ook zeker niet geschikt zijn voor de taak.

Special Forces kun je niet op grote schaal trainen

Het duurt jaren om speciale eenheden te trainen voordat ze klaar zijn om moeilijke en gespecialiseerde missies uit te voeren. Dit proces kan niet versneld worden, dat zou ten koste gaan van de kwaliteit.

Competente eenheden kunnen niet ineens 'gecreëerd' worden na een crisis

Direct na een crisis is de vraag naar competente eenheden vaak groot, maar de training duurt jaren en kan dus niet versneld worden. Het opleiden en volledig klaar zijn voor hun taak kost veel tijd.

Voor de meeste speciale operaties heb je hulp nodig van buiten de eenheid

De operationele effectiviteit van Special Forces bestaat niet zonder de ondersteuning van andere (niet-SOF) partners.

Special Forces zijn militaire eenheden die speciale operaties uitvoeren. In grote lijnen bestaan speciale operaties uit drie kerntaken:

1. Special Reconnaissance (SR): speciale verkenningen.
2. Direct Action (DA): korte, offensieve acties.
3. Military Assistance (MA): bijstand om bevriende landen of eenheden op te leiden of te trainen.

De Special Reconnaissances zijn complexe langeafstandsverkenningen om strategische inlichtingen te verzamelen. Kleine Special Forces-teams infiltreren dan diep in vijandelijk gebied om daar observatieposten in te richten en informatie te verzamelen over de vijand. Bijvoorbeeld om een grote aanval voor te bereiden.

Tijdens operatie-Neptune Spear van de Amerikaanse Navy SEALs werd Osama Bin Laden uitgeschakeld; een typisch voorbeeld van een Direct Action. Dit soort operaties spreekt het meest tot de verbeelding in de maatschappij. Stoere shit: invliegen, de *bad guy* uit-

schakelen, terug naar huis en bier drinken met een horde mooie vrouwen om je heen.

De Military Assistance bevat opdrachten waarin Special Forces bevriende (buitenlandse) eenheden opleiden of trainen om een gezamenlijke dreiging te beperken of te neutraliseren. Zo heeft Nederland Afghaanse eenheden opgeleid en getraind om samen tegen de Taliban te strijden. Ook op dit moment worden er, in allerlei landen, bevriende eenheden opgeleid en getraind. Deze MA-opdrachten worden binnen de teams over het algemeen iets minder enthousiast ontvangen. Het is gewoon minder sexy om een Afrikaanse militair te leren schieten dan dat je zelf legaal deuren in mag trappen en dingen mag opblazen.

De kracht van alle speciale operaties zit hem onder andere in de creatieve en innovatieve oplossingen. Hierdoor creëer je onvoorspelbaarheid en door deze onvoorspelbaarheid worden de essentiële kenmerken van speciale operaties optimaal benut: snelheid, agressie en verrassing.

Speciale operaties in de geschiedenis

Speciale operaties worden al uitgevoerd sinds mensenheugenis. Sluwe listen en geheime tactieken om de vijand te overrompelen of slimmer af te zijn, waren in de geschiedenis ook al het domein van kleine, speciaal geselecteerde en getrainde eenheden. Het Paard van Troje uit de Griekse mythologie is een mooi voorbeeld. Het Turfschip van Breda is de Nederlandse variant van het Paard van Troje en is echt gebeurd. Troepen van prins Maurits werden in 1590 met een turfschip de stad binnengesmokkeld om het Spaanse garnizoen te overrompelen. Het doel van de operatie was om Breda in te nemen en zo een belangrijke voorsprong te krijgen in de strijd tegen de Spaanse bezetter.

De meeste moderne Special Forces vonden hun oorsprong tijdens

de Tweede Wereldoorlog. In Engeland gaf Winston Churchill de opdracht om 'specially trained troops of hunter class, who can develop a reign of terror down the enemy coast' samen te stellen. Daarmee werd de bakermat gelegd voor de befaamde Special Air Service (SAS) van het Britse leger.

Het opleidings- en organisatie-model van de SAS is door veel internationale eenheden gebruikt om hun eigen Special Forces op te richten. In 1942 werd ook de eerste Nederlandse commando-eenheid opgericht: No.2 (Dutch) Troop, de voorloper van het huidige Korps Commando Troepen dat in 1948 werd opgericht. Binnen het Korps Mariniers werd in 1963 een Vaste Kikkerploeg (VKP) opgericht. Die legde de basis voor de huidige Netherlands Maritime Special Operations Forces (NLMARSOFF) van het Korps Mariniers.

Special Forces in Nederland

Voor de uitvoering van speciale operaties beschikt de Nederlandse krijgsmacht over het Korps Commando Troepen (KCT) en speciaal daarvoor getrainde eenheden bij het Korps Mariniers: Netherlands Maritime Special Operations Forces (NLMARSOFF OF MARSOFF).

Het verschil tussen beide is dat KCT operaties uitvoert op land, terwijl MARSOFF de aangewezen Nederlandse eenheid is voor maritieme speciale operaties: complexe operaties in of vanuit een waterrijke omgeving. Ook is MARSOFF verantwoordelijk voor grootschalige terreurbestrijding in Nederland in opdracht van de Dienst Speciale Interventies (DSI). Als je een MARSOFF-operator vraagt wat typerend is voor een KCT'er dan zal hij waarschijnlijk zeggen dat het een gebrek aan humor is en dat hij zichzelf te serieus neemt. Als je een KCT'er vraagt wat typerend is voor een MARSOFF-operator zal hij zeggen dat ze vaak de kantjes eraf proberen te lopen ('rupsen') en dat ze alles met een korreltje zout nemen.

De waarheid is dat het allemaal fantastische mannen zijn die voor elkaar door het vuur gaan als het erop aankomt. En dat ze allemaal onder de zwaarst mogelijke omstandigheden getraind zijn om de hete kolen voor Nederland uit het vuur te halen.

De Nederlandse Special Forces hebben een aantal huzarenstukjes geleverd tijdens het uitvoeren van speciale operaties. Zo hebben speciale eenheden van het Korps Mariniers tijdens een bliksemactie oorlogsmisdadigers opgepakt in Bosnië. Het Korps Commando Troepen heeft teams met de vrijevalparachute ingezet in Afghanistan en twee commando's hebben de allerhoogste militaire onderscheiding ontvangen: de Militaire Willemsorde. Tot op de dag van vandaag voeren deze eenheden geheime operaties uit over de hele wereld. Bij hoge uitzondering komt er iets van in het nieuws of krijgen ze publieke erkenning voor het goede en moedige werk dat ze doen.

De Special Forces zijn militaire eenheden die zeer tot de verbeelding spreken en waar de meest bijzondere verhalen over rondgaan. In Amerikaanse films worden deze eenheden op een voetstuk geplaatst en eerlijk is eerlijk: de Amerikanen zijn goed in het romantiseren van hun *tip of the spear*. Ik ga hier natuurlijk niet de capaciteiten van deze eenheden en onze eigen Special Forces bagatelliseren maar enige nuance is wel op z'n plaats. Het zijn namelijk gewoon mensen.

Om het begrip Special Forces en vooral de mensen bij de Special Forces iets beter te leren kennen, zal ik hier wat toelichten. Als iemand het heeft over Special Forces (SF), heeft hij het eigenlijk vaak over de Special Operations Forces (SOF). Formeel gezien wordt met SF een Amerikaanse speciale eenheid bedoeld, namelijk de Army Special Forces: een eenheid gespecialiseerd in het trainen en opleiden van buitenlandse eenheden. Maar omdat dat wel handig is, zal ik

het toch gewoon hebben over Special Forces als ik eigenlijk dus de Special Operations Forces bedoel.

Een lid van een Special Forces-team noem je een operator.

De eigenschappen van een Special Forces-operator

De huidige conflicten zijn complex. Daarom zijn deze flexibele (en snel inzetbare), kleine en zelfstandige eenheden een goed middel voor de politiek om invloed uit te oefenen of om informatie in te winnen zonder een al te hoog afbreukrisico of grote maatschappelijke impact. De aanwezigheid van dit soort eenheden kan simpelweg meestal geheim worden gehouden. Er hangt daarom ook vaak een zweem van geheimzinnigheid om Special Forces heen, die zij vanuit veiligheidsoogpunt in stand houden. Om een eventuele vijand geen inhoudelijke informatie te geven over procedures, tactieken of technieken, werken de Special Forces voor een groot deel in de schaduw en zullen de meeste operaties nooit bekend worden gemaakt. Uit angst voor represailles schuwen de operators van Special Forces ieder contact met de media. Of soms gewoon omdat het cool is om geheim te zijn.

Na de geslaagde actie door de Amerikaanse Navy SEALs op Osama bin Laden, begon de interesse in deze mysterieuze eenheden te groeien. In Amerika zijn al veel boeken verschenen over de Navy SEALs of soortgelijke eenheden die de zwaarste ontberingen hebben doorstaan en bijzondere acties hebben uitgevoerd achter vijandelijke linies. Films als *Zero Dark Thirty* spreken tot de verbeelding: films waarin stoere mannen met geavanceerde uitrusting zonder enige emotie of moeite de ene terrorist na de andere uitschakelen en tot onmenselijke fysieke prestaties in staat zijn. Maar dat is Hollywood. De realiteit ligt net iets genuanceerder, uiteraard zonder onze eigen elite-eenheden tekort te doen. Zijn deze mensen bijzonder? Abso-